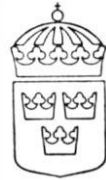

Motion till riksdagen

1988/89: Kr278

av Bruno Poromaa (s)
Tornedalskulturen

Mot.
1988/89
Kr278 – 285

Den tornedalska kulturen liksom tornedalsfinskan, den genuina dialekten som talas i Haparanda, Övertorneå, Pajala och stora delar av Gällivare och Kiruna kommuner är hotad på många sätt. Avfolkningen på grund av det sedan länge hårt ansträngda arbetsmarknadsläget har medfört en skev ålders- och könsfördelning. Vid en närmare granskning av folkmängden och dess sammansättning i regionen finner man, att den negativa tendensen som pågått under de senaste 3–4 decennierna kommer att fortgå.

Utifrån mina egna och många andra nu levande tornedalingars bittra erfarenheter har vårt modersmål under närmare ett sekel utsatts för ett massivt försök till försvenskning. Ända fram till mitten av 1950-talet var det exempelvis förbjudet för oss att använda vårt eget modersmål, tornedalsfinskan, i skolan – inte ens på rasterna – utan att detta medförde någon form av fysisk aga som påföljd.

Den tornedalska kulturen och det tornedalsfinska språket är i dag i stort behov av uppmuntran och dokumentation. Inga forskartjänster finns i dag i tornedalsfinskan och de två dialektarkiven DAUM och ULMA i Umeå respektive Uppsala har inte tillräckliga resurser för dokumentation och forskning av tornedalsfinskan. Det är enligt mitt förmenande i högsta grad befogat att inom en nära framtid inrätta en forskartjänst i tornedalsfinska, med uppgift att bl. a. utarbeta ett större reallexikon över tornedalsfinsk kultur.

I vårt samhälle finns det två ursprungliga minoriteter som bör ha en särställning. Det är samer och tornedalingar. Samerna intar i dag en särställning såväl gentemot majoritetsbefolkning som gentemot andra minoritetsgrupper. I årets budget föreslås bidrag till den samiska kulturen i storleksordningen närmare 3 milj. kr. till bl. a. Riksorganisationen Same Ätnam och tidningen Samefolket. Det sägs också att inom utbildningsdepartementet pågår en översyn av den samiska kulturens fortbestånd och utveckling.

För Tornedalens finskspråkiga befolkning är problembilden en helt annan än samernas. Det föreligger inte samma uttalade starka stöd från statsmakterna för tornedalsfinskan som för samiskan. Enligt mitt förmenande måste tornedalsfinskan med det snaraste få ett starkt uttalat stöd i likhet med samiskan om detta kulturarv skall kunna bevaras, ty i dag visar tornedalingarna med växande intresse att de vill bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

Hemställan

Mot. 1988/89
Kr278

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den tornedalska kulturen och det tornedalsfinska språket.

Stockholm den 24 januari 1989

Bruno Poromaa (s)